

2011-1

KUTSEHARIDUSEST lapsevanemale

Kutse-
hariduse
eeliseks on
konkreetsus

Tippklassi
tised Ivo Ilm
alustas oma
ettevõttega

Ülle Suurhans-
Pohjanheimo:
Haridus on mulle
paljus kasuks
tulnud

Kutsekool andis
iseseisvust ja
elukogemust

Kutsetunnistus
näitab kvaliteeti

FOTO: Mari Kadanik

Väärtustada tuleb kõiki haridustasemeid

Haridusministeeriumi osakonnajuhataja Andres Pung vaatab Eesti tulevikku pisut mureliku pilguga – kuni 35-aastaste seas kasvab nende osakaal, kel puudub erialane haridus.

Liis Kängsepp
ajakirjanik

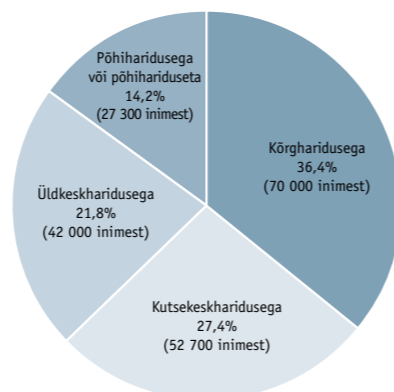
„Tahame ehitada teadmispõhist majandust, aga kuidas seda teha tööjõuga, kellest kolmandikul ei ole eri- või kutsealast haridust,“ küsib haridus- ja teadusministeeriumi kutse- ja täiskasvanuhariduse osakonna juhataja Andres Pung. „Tuleks muuta ühiskonnas käibivaid väärtushinnanguid. Palju rohkem peaks väärtustama tööd ja meisterlikkust.“

Pung toob välja, et ühiskonnas ei tohiks teha vahet, kas inimene on tippteadlane või pottsepp, vaid mõlemast tuleb võrdset lugu pidada ja väärtustada nende professionaalseid oskusi.

„Hariduses ei saa öelda, et üks haridustase on tähtsam kui teine. Kõik on võrdset tähtsad,“ rõhutab Pung. „Kui üks lüli on nõrk, kannatavad ka kõik teised haridussüsteemi osad.“

Punga sõnul on iga aastaga aina selgemalt näha, et kutseharidus pole tupiktee – üle 20% ametikooli lõpetajatest jätkab õpinguid isegi samal aastal. „Lapsevanematel on tugevad hirmud ja eelarvamused, et kehvemad ja luuserid lähevad kutsekoolidesse,“ tõdeb Pung, „aga see on täiesti alusetu! Parimad spetsialistid tulevad just kutseharidusest. Nad tunnevad materjale,“

25-34-aastaste hariduslik struktuur

Allikas: haridus- ja teadusministeerium

protsesse, tehnoloogiaid. Paljud ettevõtted otsivad praegu just selliseid inimesi, kellel on kutseharidus.“

Haridusministeeriumi andmetel asus 2010. aastal ametikoolide lõpetanute 39% kohe õpitud erialal tööle, üle 20% läks edasi õppima ja ainult 7% olid pool aastat pärast lõpetamist töötud. Samas näitavad Statistikaameti andmed ka seda, et üsna paljud kõrgharidusega inimesed töötavad täna oma kvalifikatsioonist madalama taseme ametikohtadel. Näiteks on 27% neist, kes täna töötavad müüjatena ja klienditeenindajatena, kõrgharidusega. „Ma ei usu, et ükski noor läheb ülikooli õppima selleks, et müüjaks saada,“ ütleb Pung, „ilmselt on need noored õppinud erialadel, millel on raske rakendust leida.“

Siit koorub välja tõsine oht Eesti hariduse tulevikule – karjääriõppe koolides on nõrgal tasemel või seda ei toimugi. Õpilastel on kehv ettekujutus tööelust ja seega ei oska nad ka valida eriala, mis neile sobiks. „Noored ei tea, mis toimub näiteks tootmises,“ sõnab Pung. „Endiselt arvatakse, et näiteks metallitöö on must ja õline, kuna ei teata, kuidas automatiseeritud tootmine välja näeb.“

Lahenduseks oleks näidata õpilastele päris tööelu ja paremini tutvustada neile erinevaid ameteid. Samuti ei tohiks alahinnata kodu rolli – just lapsevanemad tunnevad oma last kõige paremini ja peaksid suutma teda juhtida/suunata õiges suunas. Ja muidugi peaksid ka õpetajad rohkem tähele panema, millised anded õpilasel on. „Last tuleks tüürida suunda, kus tal on andeid ja mis teda huvitab,“ sõnab Pung, „meie koolides aga erisustega ei arvestata, liiga palju kehtestatakse pigem ühtseid nõudeid. Selle asemel võiks hoopis rõhutada õpilaste erinevusi ja mängida annete arendamise peale.“

Praegused trendid

- Üha suureneb kõrgkoolides õppijate osakaal – ligi 65% gümnaasiumilõpetajatest ja ca 12% kutseõppeasutuste lõpetajatest jätkab samal aastal kõrghariduses
- Üha suureneb madala haridustasemega inimeste arv – vanusegrupis 45–54 on see ca 13 500, 35–44 aastaste hulgas ca 14 000, – 25–34 aastaste hulgas ca 27 300
- Suureneb kutse- ja erialase ettevalmistusega inimeste osakaal – 25–34 aastaste seas on see juba 36%. Kutseharidusliku ettevalmistusega inimesi on selles eagrupid vaid 27,6%
- Umbes 25% gümnaasiumi lõpetajatest ei jätka õpinguid samal aastal (vähemalt Eestis mitte)
- 18–24-aastaste eagrupid põhiharidusega ja põhiharidusega inimestest 14,3% ei jätka haridusteed

Allikas: haridus- ja teadusministeerium

FOTO: Julia-Maria Linna

Kutsehariduse

eeliseks on konkreetsus

Mait Raava tegutseb alates 1994. aastast juhtimiskonsultandina OÜs Pro Konsultatsioonid. Aastatel 2005–2010 nõustas ta kutsestandardite väljatöötamist ja 2008. aastal aitas koostada kutsehariduse arengukava.

Juhtimiskonsultant Mait Raava hinnangul on ametikoolides võrreldes ülikoolidega õppekava sihid selgemalt paigas ja eesmärgid konkreetsamad.

Liis Kängsepp
ajakirjanik

„Kui oled praktilise suunilusega, paistab udujutt kohe välja. Ametikoolides ei tõstatata skolastilisi küsimusi – seal ei targutata viljatult, nagu pahatihti tehakse seda ülikoolihariduse osas, vaid liigutakse õiges suunas, kutsehariduse eelis on konkreetsus,“ on Raava veendunud, „see peaks kindlasti olema positiivne üllatus neile, kes otsustavad minna ametikooli.“

Raava sõnul tuleb kutseharidust pidada väga mõistlikuks valikuks, kuna sealt edasi ei keela keegi minna ülikooli. Pealegi on osal aladel ametikoolist ülikooli liikunud noortel selged eelised – ametikool annab teadmised tehnoloogiast ja praktilised oskused.

„Kutse omandamisel tasuks teadvustada, et lisaks eriala väga heale tundmisele oodatakse töötajatelt tänapäeval aina roh-

kem süsteemse mõtlemise oskust. See aga eeldab, et töötaja saab tervikpildist aru,“ ütleb Raava, kes hindab kutseharidust just seetõttu, et seal on eesmärgid hästi paigas ja tänaseks juba ka paljude koolide õppekompleksid korralikult uuendatud.

„Eriala tehnoloogiate sügavuti valdamine muutub aina tähtsamaks,“ on Raava veendunud. „Sellel, kes läheb hiljem ülikooli, on ametikoolist juba tugev erialane baas all ja ta oskab teadmisi ja oskusi paremini siduda. Nende tööde osakaal, kus inimesed lihtsalt suhtlevad, on vähenemas. Selle asemel tuleb peale erinevaid lahendusi, kus tehnoloogia hakkab lihtsaid operatsioone asendama.“ Raava toob välja näiteks kassiirid – nende asemele tulevad ilmselt peagi elektroonsed kassaväravad, mis tähendab, et kassiiriiks õppides tuleks mõelda ka selle peale, millist

tööd tahaks inimene edasi teha siis, kui kassiiride töö teevad ära masinad. Raava soovib eriala valides püüda ka selliseid asju endale teadvustada.

Eriavalikul peaks noorele inimesele kindlasti asjalikku nõu andma tema vanemad, kes teda kõige paremini tunnevad. „Hästi palju on töid, kus vanad oskused on alati olnud ja jäävad oluliseks, aga nad muutuvad keerukamaks. Seega tuleb valida eriala, mis meeldib nii palju, et oled valmis end pidevalt ise täiendama,“ paneb Raava südamele. „Ja pole vahet, kas õpitakse kokaks, pagariks või programmeerijaks.“

Raava soovib mõelda sellele, et paarikümne aasta perspektiivis on kutseharidus väga mainekas haridus. Ta toob heaks näiteks Šveitsi, kus 2/3 noortest õpivad ametikoolides, mitte tavalistes keskkoolides.

FOTO: Julia-Maria Linna

Tippklassi tisler

Ivo Ilm

alustas oma ettevõttega

Ivo Ilm on noormees, kes ei lepi vähemaga kui parim ja kes teeb tippklassi tiseritööd.

Greta Kaupmees
SA Innove suhtekorraldaja

Tartu lähistel elav tiserlopp on muheda ja rahuliku olemisega. Võtab külalised lahkesti vastu oma koduses puidutöökogas, mis on küll tagasihoidlik, kuid kus sünnivad tiseritöö meistriteosed.

Ivo läks pärast põhikooli lõpetamist Tartu Kutsehariduskeskusesse tiserlopp õppima. „Naabripoiss kutsus, mõtlesin, et miks ka mitte. Tööõpetus mulle meeldis, olin rohkem tegutseja tüüp,” selgitab Ivo talle omase tagasihoidlikkuse ja rahuliku olekuga. Ivo ei osanud aimata, et puutöö talle nii hinge poeb ja lähedaseks saab, et ta tulevikus saepuru ja laastude sees lausa iga päev viibib.

Annet Ivol on, töökust ka. Tõestuseks on kas või see, et 2009. aastal saavutas ta rahvusvahelistel kutsemeistrivõistlustel WorldSkills 10. koha nii kõrge punkti summaga, et tunnustati maailma meistriklassi kuuluvaks tiserloppiks. Järgnesid veel mitmed võidukad esinemised Soomes ja 2010. aastal üleuroopalistel kutsemeistrivõistlustel EuroSkills, mis peeti Lissabonis. Lissabonis esinesid Eesti noored väga edukalt. Eesti 20-liikmeline võistkond tuli koju tagasi seitsme medaliga: kolme kulla, ühe hõbeda ja kolme pronksiga. Nende seas ka Ivo Ilm. Eesti puidutöötlemise võistkond tervikuna võitis kulla (Raido Arro, Silver Kämärä ja Ivo Ilm). Ivo Ilm sai pronksmedali puidupingioperaatorite arvestuses.

2009. aastal pärast kooli lõpetamist oli Ivol kohe plaanis oma firma teha, sest talle ei sobinud idee, et temast saab kellegi teise taskute täitja. Firma tegemise vahe-

le jäi aga hulk võistlusi nii kodumaal kui ka kaugemal ja nii lükkus firma tegemine 2010. aastasse.

Möödunud aastal registreeriski Ivo oma osahinguga nimega Tiserlopp. Tööriistad ja kalli saagifreespingi ostis ta töökotta EASi toetusega, sest võileiva arvelt sellist kallist tehnikat endale ei soetaks.

Firmal tellimusi juba jätkub. „Ei saa kurtata. Kümblustünnide järjekord on jaanipäevani,” muigab töökas noormees. Praegu on töökogas veel käsil rõdupiirded ja mahagonipuust trepi tegemine. Tahtjaid ja uurijaid teadagi rohkem kui neid, kelle tellimus tegelikult töösse läheb. Praegu saab Ivo veel oma jõududega hakkama, vahel käis abiks koolikaaslane Raido, kuid tema läks nüüd Rootsi tööle. Kui ükski enam ei saa, kutsus Ivo naabripoisi appi. Näiteks siis, kui vaja raskemaid asju tõsta. Naabril on samuti oma väikeettevõtte, mis toodab pille. „Naabripoisist sai pillimeister. Meil pole konkurentsi, pigem teeme koostööd,” ütleb Ivo.

„Eks mul on plaanis efektiivsemalt tööle hakata. Tasapisi alustan. Käisin koolitusel, hakkan nüüd ka restaureerimistöid tegema. Restaureerimine on väga huvitav. Seal õppisin palju enda jaoks uusi tehnikaid, mis tuleb välja, on väga vanad tehnikad. Asi peab olema restaureeritud ju samas tehnikas, kui see valmistati. Näiteks see kell sai kokku liimitud naha- ja kondiliimiga,” tutvustab Ivo ettevõtteid ja lisab, et restaureerimistö on pikk protsess, sellepärast see ongi kallis.

Kui Ivol pärida, et kas mõni töö ka päris vussi keeratud on, siis teeb ta suured silmad ja ütleb: „Ei ole sellist varianti, et midagi välja ei tule. Peab tulema.”

Kõik algab jooniste lugemisest, kui see oskus on hästi omandatud, tuleb ka käsitöö välja.

Tänapäeva tiserlopp ei saa arvutita hakkama, seal tuleb jooniseid lugeda ja teha. Arvuti seisab Ivol praegu töökogas akna all ja on ühtlase saepurukihiga kaetud. Ivo teab, et tolm masinale hästi ei mõju, seega järgmise tööna võtabki ta ette arvutite tolmuvaba kapi ehitamise.

Milliseid töid Ivole teha meeldib? „Eks ikka selliseid, mis pakuvad parajalt väljakutseid. Mida keerulisem, seda parem. See annab võimaluse ise midagi uut õppida.”

Populaarne tünn: Kümblustünn, mis valmistatud männist või lepast, maksab 600–700 eurot. See on Ivo ettevõtte üks populaarsemaid tooteid.

Ülle Suurhans-Pohjanheimo:

Haridus on mulle paljus kasuks tulnud

Liis Kängsepp
ajakirjanik

Omanimelise moemaja omanik Ülle Suurhans-Pohjanheimo proovis kolm korda sisse saada Eesti Kunstiakadeemiasse, kuid arhitektiks õppimise asemel viis tema tee lõpuks hoopis ametikooli.

„Mu vanaemal oli vana hea Singeri õmblusmasin, mida õega alatasa ahistasime. Kooliajal ma muidugi ei mõelnud kunagi, et see võiks olla eriala,” meenutab Pohjanheimo täna. „70ndatel polnud Eestis moekunstist tänapäevases mõttes mingit haisugi. Aga kui ma kolm aastat järjest ERKIsse sisse ei saanud, mõtlesin, et midagi peab ju õppima – ei saa jääda hariduseta.”

Pohjanheimo on veendunud, et üks hea oskustööline kaalub üles halva juristi ja vanemad võiksid oma lapsi suunates meeles pidada – kõik ei saa olla direktorid või juristid. „Välismaal võib hea oskaja teenida sama palju kui jurist,” ütleb Pohjanheimo. „Meil kahjuks asjad nii veel ei ole. Mina ise pole kunagi arvanud, et minu amet oleks kehvem kui kellegi teise oma. Oma õmblejaid hindan väga – nad on oma ala tugevad profid.”

Pohjanheimo on veendunud, et ülikoolidiplom ei tee kedagi spetsialistiks, vaid

kõik on kinni inimeses endas. Peamine on julgus otsida ja leida endale hingelähedane tegevus. Ka Pohjanheimo enda vanem poeg on rakenduskõrgharidusega programmeerija, kes lõpetanud IT Kolledži. Kolm aastat tagasi asutas ta sõpradega oma ettevõtte ja nüüd otsib teadustöö teemat, et minna ülikooli magistrikraadi omandama. Teema otsimine võtab aega, kuna tehtaval tööl peaks olema ka mingi praktiline väärtus.

„Võtsime esimese pojaga hoiaku, et kui ta ei tea, mida õppida, siis peaks ta esmalt välja mõtlema, mis teda huvitab,” räägib Pohjanheimo. Poeg jättis pärast keskkooli õpingutesse väikese vahe ja läks rakenduskõrgkooli alles siis, kui teadis täpselt, mida soovib õppida.

„Kui õpid ametikoolis, saad ülevaate erialast ja võid soovi korral minna edasi õppima kõrgkooli,” usub Pohjanheimo.

„Väheste valikute ajad on möödas. Praegu on valikuid nii meeletult palju. Tuleb teha oma huvid selgeks ja siis minna.”

Pohjanheimo toob näiteks oma soomlasest abikaasa sugulase, kes tahtis minna ametikooli, ja kuigi perekond ei suhtunud sellesse esialgu väga suure entusiasmiga, on praeguseks saanud noormehest oma ala hea spetsialist, kellel on alati tööd ja hea sissetulek.

„Ka Eestis on väga palju valgekraede mentaliteeti ja seda hakatakse juba algklassides peale suruma,” ütleb Pohjanheimo, „aga ülikoolidiplom ei ole väärtus omaette – see ei tee inimest targemaks või haritumaks ega pruugi anda inimesele eriala.”

Ta paneb inimestele südamele, et läänes on suhteliselt levinud minna ametikooli ja seejärel kõrgkooli. „Ametikool on konkreetsem kui bakalaureusõpe ja selle paberiga on lihtsam edasi liikuda,” usub Pohjanheimo.

Ülle Suurhans-Pohjanheimo
Sündinud 5. juunil 1962. aastal Jõhvis. 1985. aastal lõpetas Tallinna Kerge-
tööstustehnikumi konstruktori-
disaineri erialal.
Töötanud tootmiskoondises
Lembitu.
1993. aastast omanimelise
moemaja omanik.
Disaininud kleite
Ingrid Rüttille,
Evelin Ilvesele,
Rootsi kuningakoja liikmetele
ja teistele prominentidele.

FOTOD: Tiit Mõtus

Kutsekoolist praktikale

Greta Kaupmees
SA Innove suhtekorraldaja

Tallinki kommunikatsioonijuht Luulea Lääne: „Praktika on õppimise oluline osa.”

Praktikal olles saab õpilane ettekujutuse, mida see töö tegelikult endas sisaldab, saab juurde enesekindlust ja kinnitust, et tema kutsevalik on õige. Praktikal saadud kogemus mõjutab kindlasti õpilase soovi või otsust töötada just sel ametikohal, milleks ta end koolitab, või siis vastupidi, võib ka anda aimu, et see pole päris see, mida ta teha tahab. Seetõttu on praktika baasil ja praktikajuhendajal suur vastutus. Firmale on praktikantide juhendamine suurepärase võimaluse kohtuda tubli noore inimesega ja potentsiaalse tulevase töötajaga.

Kutsekoolid pakuvad noorele palju erinevaid praktikavõimalusi nii Eestis kui ka välismaal. Koolid teevad tihedat koostööd ettevõtetega. Üks selline praktikakoht kutsekoolide õpilaste jaoks on suurettevõtte Tallink. Tallinki kommunikatsioonijuht Luulea Lääne ütleb, et Tallink osaleb

entusiastlikult praktikantidele kohtade pakkumises. „Meile kui Eesti ühele suurimale tööandjale on väga oluline tööturu jätkusuutlikkus ning töötajate pädevuse suurendamisele kaasaaitamine.”

Kui palju praktikante teil aastas praktikal käib?

Mullu võtsime Tallinkis vastu 400 teenindava personali praktikanti ning üle 160 tehniliste erialade praktikandi. Ei ole haruldane, et nii mõnigi praktikant meile tööle jääbki. Koole, kellega siin koostööd teeme on palju: tehniliste erialade poolest on esirinnas loomulikult Eesti Mereakadeemia ning selle filiaalid. Teenindava personali seas on koostööpartnereid oluliselt rohkem: nende hulgas on nii kõrgekooli, kutsekooli kui ka õppekeskusi. Erialsiselt on praktikante enim koka-kondiitri, teenindaja, müüja ja koristaja ametikohale.

Tehnilistest erialadest on praktikakohad madrustele ja motoristidele.

Milline on kutsekoolide õppurite tase?

Esile tõstaksime kokkade head taset, sest paljudest meile jõudnud kokkadest on võrsunud väga professionaalsed tegijad. Samas mitmetel erialadel, eriti tehnilistel, võiksid õppekavad olla paindlikumad ja vastata rohkem tööjõuturu praegustele nõudlusele, olla proaktiivsemad.

Mida välja pakute?

Üheks lahenduseks oleks tööandjate ja koolide lähedasem koostöö ja infovahetus, milles oleme juba astunud ka omapoolseid samme. Õppurite seisukohast on oluline viia end kurssi oma ametikohalt nõutavate oskustega ning püüda end võimalikult mitmekülgsesti koolitada – selle hulka kuulub kahtlemata ka praktika. Haridussüsteemi haldajatele oleks aga suur palve uurida tänapäevase tööjõuturu ja tööandjate poolset nõudlust ja soove, et koolilõpetajad saaksid võimalikult hästi ette valmistatud.

Kokakunst: „Kokk peab armastama igat toitu, peab sellest oskama teha kunsti,” määratleb laevakokk Anton kokakunsti.

Anton Kartoza: „Süüa võib teha kätega või südamega.”

Tallinna Teeninduskooli poiss Anton Kartoza on praktikandina laeva köögis merd seilanud mitu kuud. Tema jaoks on see unistuste töö. „Rootsi sõidul imetlen majakesi ranna ääres. Päikesetõus. Imeilus hommik. Ninna tuleb toidulõhn. See on tõepoolest unistuste amet,” öhkab romantiline kokapoiss. Anton ütleb, et kokanduse kõrval on tema hobiks muusika. Ta mängib kitarri. Vahel istub laevatekil, imetleb loojanguvalgust ja mängib pilli. „Kuidas saab magama minna, kui siin on nii põnev, tore ja ilus. Elu pulbitseb ümberingi. Tahan sellest täielikult osa saada!”

Laevapere on sõbralik

Antonil on hea meel, et ta just laevale praktikale sai. Peamiselt teeb ta köögis abitöid, see tähendab, et ta koristab, koorib, lõikab ja sätib portsud taldrikule, kokkab ka. Anton kiidab, et laevas on justkui tema teine pere, sõbralik laevapere. „Mul oleks väga hea meel, kui saaksin tulevikus laevale tööle. Olen väga aktiivne, ei saa lihtsalt paigal olla, pean kogu aeg midagi tegema. *À la carte* köögis on selle poolest hea, et siin õpib palju juurde. Olen selle eest tänulik. Merel meeldib aga seetõttu, et siin on köögiaknast lausa super miljonivaated,” räägib Anton. Ka klientidele pakutakse läbi klaasseina imelist vaadet kööki. „Inimesed näevad, kuidas kokad köögis süüa teevad. See on ühtpidi suur

vastutus, et pead alati korralik olema, pead tööle pühendumata.”

Anton on praegu kolmandal kursusel, kuid juba on ta kirglik kokk. Ta asus pärast põhikooli ametit õppima, sest soov kokaks saada istus temas juba lapsepõlvest saati. „Mul oli juba ammu selge, et tahan kokaks ja ainult kokaks saada. Lapsest saati on see huvi mul sees. Isa on alati olnud mulle suureks eeskujuks, sest temagi on kokana töötanud. Kõik oskused ongi saadud isalt, koolis saan teoreetilisi teadmisi juurde,” räägib Anton suure entusiasmiga.

Menüü on vaheldusrikas

Poisi kokanduskihku ei ole kooliõpingud ega abitööliseks olemine sugugi kahandanud. Vahel võib seda juhtuda, kui kokaõpilased seda õiget köögipoolt näevad. Anton on aga aina agaramalt ametis: „See, mis meeldib, ei saa rutiiniks muutuda. Pealegi, meil menüüd vahetuvad ja alati on midagi uut ning põnevat teha ja juurde õppida. Näiteks praegu on väga huvitav menüü, mis on inspireeritud Kuuba rütmidest. See tähendab palju lambaliha ja loomaliha.” Laeval sõidab Tallinna-Stockholmi vahet ühel reisil tavaliselt 1500–2000 inimest. *À la carte* restoranikülalastajad on peamiselt rootslased või teised välismaalased, eestlasi satub sinna restoranis harva. Anton ütleb, et kliendid lausa kallavad kokad kiidusõnadega üle, mõni isegi nii ülevoolava tänutundega, et poetab pisara.

FOTOD: Mari Kadamik

Peakokk Allan Kiil: „Antonit võib usaldada.”

Laeva peakokk Allan Kiil räägib noormehest ülivõrdes ja rõhutab, et kümnest kokapraktikale tulnud noorest vaid üks on selline pärl nagu Anton.

Mille erilisega noormees silma paistab?

„Kui tavaliselt teevad noored täpselt selle, mis on ette kirjutatud, ja siis naudivad täiel rinnal oma vaba aega, siis Anton jääb ise vabatahtlikult nii-öelda pärast tunde ja aitab köögis oma vabast ajast. Teda võib juba 90% ajast üksi jätta ja täielikult usaldada. Ta hoiab oma töökohta puhta ja aitab teistelgi koha ära koristada. See on kokaametis väga tähtis.”

Saaremaalt pärit Allan Kiil on pika kokastaaži ajal olnud juba seitse aastat merel eri laevadel ning näinud ka palju erinevaid praktikante. Victoria pardal on Allani köögis vanemkokad, kes praktikante otsestelt juhendavad, aga peakokk hoiab kõigil silma peal.

Anton arvab teadvat, miks mõned maitset südant puudutavad: „On kaks võimalikku toiduvalmistamise viisi: kätega või südamega. Kui südamega teed, siis see läheb ka südamesse.”

FOTO: Julia-Maria Linna

Sünergilise haridusahela võimalikkusest

Prof Kaja Tampere
Tallinna Ülikooli Kommunikatsiooni Instituut

Hariduse teemadel armastatakse palju kõnelda. Igaüks oma mätta otsast, oma murede ja rõõmudega, oma nägemuse ja suhtumisega. Neid mättaid on meil Eesti riigis üksjagu ja me võime neid liigitada üsna laiale skaalale. On kõrghariduse mätas, on alghariduse mätas, on kutseõppe mätas ja nii edasi ja nii edasi. Ja nii need noored, kes tahavad targaks saada, nendel mätastel hüppavad ja loodavad saada parimat. Loodavad saada oskusi ja teadmisi elus hakkama saamiseks, loodavad leida õnne valemite ja edu võtit. Loodavad tabada oma sinilindu.

Meil, õpetajatel, on selles „mängus“ oma roll. Igal mätal on oma õpetaja, kes ka annab endast parima, kuid ei rohkemat, sest kontaktid eri haridusmätaste vahel on harvad ja juhuslikud. Sisuliselt olematud. Ehk vast ainult administratiivsel tasandil, kui ministrium ühendab neid.

See jutu algus sain nüüd väga piltlik ja metafooriline, kuid olukorra kirjeldamiseks siiski sobilik.

Soome kogemus
Olles viimased aastad õpetanud Soomes, sain oma esimese ahaa-kogemuse eri koolide omavahelisest sünergiast oma tudengite kaudu. Soomes on nimelt nii, et ametikooli järel on päris populaarne oma õpinguid jätkata kas siis bakalaureuse- või koguni magistritasemel ülikoolis. Ka gümnaasiumist tullakse ülikooli õppima, kuid domineerivad noored, kes on gümnaasiumi järel ametikooli läbi tei-

nud ja seejärel pürgivad ülikooli. Miks see variant soomlastele meeldib? Väga lihtsal põhjusel – vaheaastad ametikoolis annavad võimaluse saada täiskasvanuks, tekib võimalus õppida ametit ja saada väga praktilisi oskusi, mis on tulevasel töökohal olulised. Ning mis veel on tähtis – ülikooli pääsemine on oluliselt reaalsem. Võin seda öelda ka ülikooli poole pealt – mõned aastad ametikoolis õppinud noor on oma erialavalikus palju enam veendunud, on küpsem ja märksa suuremate eeldustega saada suurepäraseks üliõpilaseks. Ehk siis Soome kõrgkoolides on ametikooli lõpetanud noored otse gümnaasiumist tulnutele paras pätkel, keda sisseastumiskatsetel seljatada! Ja tõsiasi on see, et ametikooli kaudu ülikooli jõudnud on oma õpingutes paljuski edukamad.

Soomes on muidugi väga laiahaardeliselt välja arendatud kutseharidussüsteem, seda nii koolide kui ka erialade lõikes.

Sisuliselt ongi võimalik tekitada sünergiline haridusahel nii, et noor saab ametikoolis oma unistuste erialast maigu suhu ja praktilise poole pealt ka n-ö „käpa valgeks“ ja siis tuleb ülikooli ning õpib sinna juurde kõike seda teoreetilist ja filosoofilist, mis aitab tal oma erialal leida vastuseid küsimusele „miks me neid asju just nii teeme ja mida see tähendab laiemas kontekstis kui vaid minu kitsas eriala“.

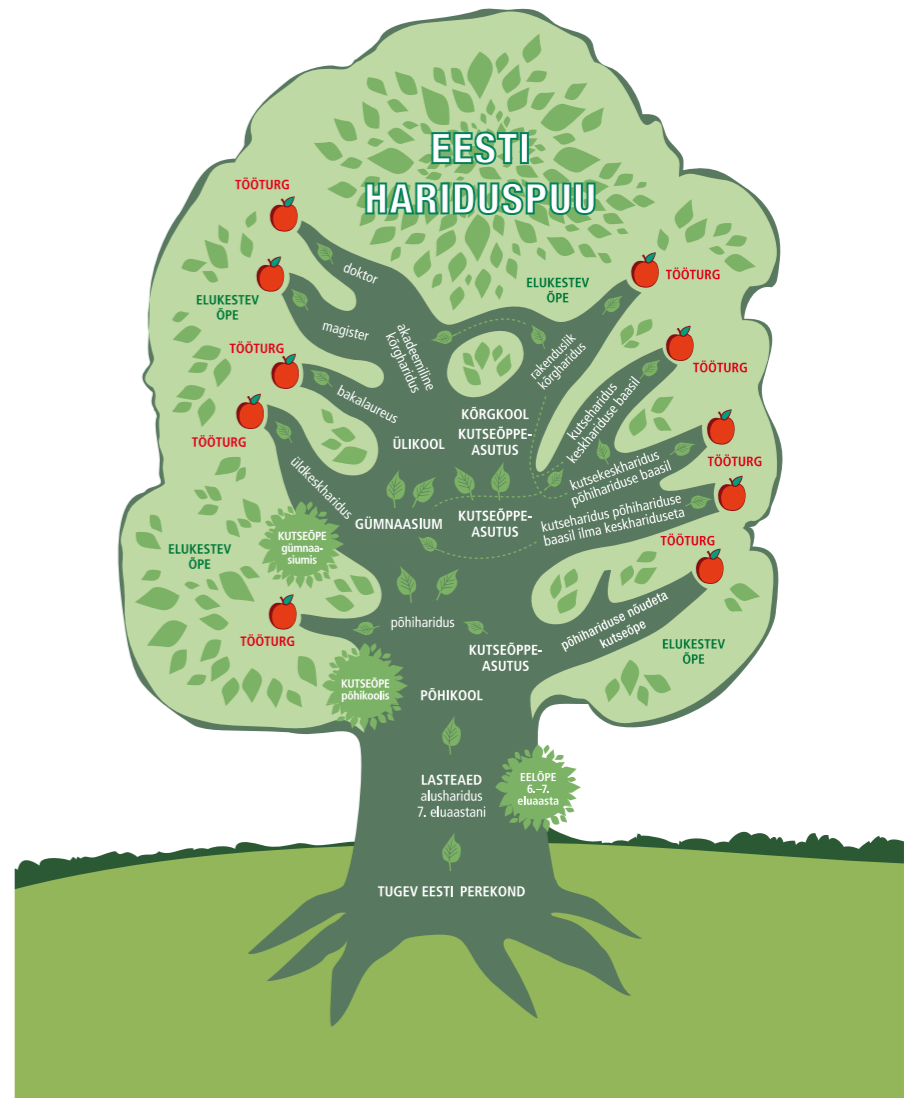
Kujutlused ülikoolist
Olen palju mõelnud, miks Eestis sellist sünergilist haridusahelat sisuliselt ei ole. Miks jõuab meie ülikooli auditoriumitesse nii vähe kutseharidussüsteemist läbi käinud noori?

Üks põhjus on kindlasti raha – kui Soomes on kõrgharidus tasuta, siis Eestis peab osal erialadel õppimise eest maksma, mis paljudele ei ole ka õppelaenu toel võimalik lahendus. Sestap minnaksegi ametikoolist tööle ja haridusteed jätkata saavad vaid need, kelle materiaalne olukord seda võimaldab.

Teine põhjus on kindlasti selles, et Eesti kutsehariduses ei ole nii laia erialade valikut kui Soomes, mistõttu mõnedel erialadel on võimalik oma haridusteed ülikoolis jätkata, valdavalt tehnilistel, suurel osal erialadest aga ei ole toimivat ühendust ametiõppest ülikooli, eriti humanitaar- ja sotsiaalteadustes. Sellest on muidugi kahju. Samas annab see kutseharidussüsteemile hea võimaluse on valikuid arendada.

Kolmas põhjus on aga seotud ülikooli imagoga laiades rahvamassides. Paljudele inimestele tundub, et ülikoolis õppimine on midagi abstraktset ja elukauget, midagi elitaarset ja erilist. Tegelikult aga ei ole ju. Mis see ülikoolgi muud on kui kool, mis annab ameti ehk siis ametikool. Isegi teadlaseks olemine on ju amet, elukutse. Küsimus on vaid selles, millisel tasandil erialaseid probleeme lahendatakse ning milliseid probleeme ja ülesandeid endale püstitatakse. Ei saa öelda, et meistrimees tööpingi taga on vähem oluline kui teadlane katseklaasi taga. Eriti veel, kui nad erialaliselt tegutsevad samas valdkonnas. Veelgi enam, tegelikult ei ole praktilise töö tegemine tihtipeale võimalik ilma teoreetiliste teadmiste või filosoofilise käsitluse ja vastupidi. Ehk siis – tegelikus elus on olemas sünergia eri ametite eri tasandite vahel, mistõttu oleks ju loomulik, et need piirid saaks ületatud ka hariduses.

Õppejõu unistus
Tegelikult on ülikooli õppejõule kõige parem see, kui tema juurde tuleb õppima tudeng, kes juba elust üht-teist teab. Kel

on veendumus ja tahe valitud alal edasi arendada ning juba esimesed teadmisedki erialast tagatatakse pandud. Selline noor inimene võimaldab õpetamist oluliselt efektiivsemaks muuta, kuna temaga saab kohe erialastesse teemadesse süveneda. Jäädv ära need nn eksistentsiaalse segaduse ehk eneseotsimise faasid, mis gümnaasiumi lõpetanutel sageli esimesel kursusel ja hiljemgi ette tulevad. Ning tööandjaki on õnnelikumad, kui nad saavad töötaja, kel lisaks teoreetilisele ettevalmistusele on seljataga tugev praktiline kool. Sest olgem ausad – ülikool ei jõua enam sellisel tasemel käsitööoskusi õpetada, kui meie igapäeva praktika vajaks. Ülikooli panus peaks olema ikkagi see, et praktilisi oskusi osatakse mõtestada. Ülikooli roll on arendada mõtlemist ja oskust maailma näha.

Ideaal tööturu jaoks oleks noor, kes on ametioskused saanud kutseharidussüsteemist ja teoreetilis-filosoofilise tausta ülikoolist. Sellist ideaalset koostust aga saame vaid siis, kui me seda ise kujundame.

Lapsevanemana ei pea pidama kutseharidust teisejärguliseks ja vaid luuseritele mõeldud variandiks, vaid üheks võimaluseks lapse täiusliku hariduse mudeliks. Gümnaasiumiõpetajana ei pea pidama ülikooli vaid helgete peade kogunemiskohaks, vaid võimaluseks kõigile. Kutsenõustajana aga proovime noorele inimesele visandada tervikliku pildi tema tulevikust ja sinna mahub kogu sünergiline haridusahel, mille loomulikud osad on gümnaasium, kutseharidus ja kõrgharidus, mis reaalses ja praktilises hariduspoliitikas üksteist toetavad.

Ema, mida ma õppima minna võiksin?

Kristi Koort

SA Innove teavitusspetsialist

FOTO: Toomas Tuul

Iga lapsevanem soovib, et tema lapsest kasvaks õnnelik, enesekindel ja harmooniline isiksus – motiveeritud, hea enesehinnanguga ja tasakaalukas inimene. Tähtis roll noore eluks ettevalmistamisel on kindlasti ka tema vanematel. Õnnelik inimlaps tuleb kodust, kus temaga on pidevalt ja mitmekülgset tegeldud. Perekonna mõju noore tulevikuvalikute tegemisel on oluline isegi siis, kui vanemad seda ei taju ja noor ei tunnista.

Vanemate hoiakud ja väärtushinnangud peegelduvad kogu pere elustiilis, käitumises, omavahelistes suhetes ja avatuses üksteise probleemidele. Üldjuhul **noored hindavad** seda, kui nad saavad oma plaane kodustega arutada. Enamik peresid on ka huvitatud oma laste eluteest. Et olla oma lapsele karjäärivalikute tegemisel toeks, on soovitatav tutvuda karjääriplaneerimise tänapäevaste seisukohtadega ja mõelda, kuidas pereliikmed saaksid noore otsuste tegemisel toeks olla.

Karjäär ja karjääriplaneerimine

Karjääri mõiste sisu on viimasel aastakümnel meie ühiskonnas oluliselt muutunud. Arvamus, et karjäärilane areng on vaid ametiredelil ülespoole liikumine, on tänaseks müüt. Praegusel ajal vaadeldakse karjääri kui teed, mis saab alguse juba lapseas ja mida ei ole võimalik lühikese aja jooksul täielikult ette planeerida, vaid millega tegelemine on pidev ja pikaajaline protsess. **Seega hõlmab karjäär nii elukutsevalikut, koolitust, astumist tööellu kui ka enese-**

teostust, pensionile jäämist ja tegevust pensionipõlveski. Ega asjata öelda, et elu on pikk, kui me oskame seda kasutada.

Karjääriplaneerimine tähendab oma tööise elutee planeerimist, kuid see tähendab ka kõigi oma elurollide kokkusobitamist, töö- ja eraelu tasakaalustamist. Sama tähtis kui on töö, on ka elukestev õppimine, hobid, elustiil, suhted lähedastega ja suhe iseendaga. Planeerimine eeldab inimeselt teadlikkust iseendast, oma soovidest ja vajadustest, nõuab pühendumist, energiat ja võimete rakendamist. Karjääri pole võimalik kogu eluks ette planeerida. Me kõik muutume ja areneme ajas, asume täitma uusi elurolle, läheme kaasa ühiskondlike muutustega ja vastavalt sellele teeme korrektsiivseid ka tulevikuplaanides.

Kust saab abi karjääriplaneerimisel? Kui lapsel on küsimusi seoses hariduse, tööturu või elukutsega, siis võib julgesti pöörduda maakondlikku Rajaleidja

sümboolikat kandvasse noorte teavitamis- ja nõustamiskeskusesse (vt rajaleidja.ee/karjaariabi). Rajaleidja keskused pakuvad 7–26-aastastele noortele teavet haridusvõimaluste, tööturu olukorra ja elukutsete kohta. Keskustest saavad abi nii karjäärivalikuid tegevad õpilased ja tööturule suunduvad noored kui ka nende vanemad. Teenuseid noortele osutavad karjäärinõustajad ja -infospetsialistid.

Info üleküllus

Meie ühiskonnas on oluliseks ressursiks informatsioon ja teadmised. Info ümbritseb meid iga päev ja igal sammul. Valitseb info üleküllus, kus võib olla keeruline orienteeruda ja leida enda jaoks vajalikku. Kuigi tänapäeva noortel on võrreldes varasemate põlvkondadega parem juurdepääs informatsioonile, ei peaks täiskasvanud eeldama, et noored ise kõiges orienteeruvad ja kõike mõistavad. **Noored saavad suure hulga muljeid eakaaslastelt, raadiost, televisioonist ja internetist ning tihti on informatsiooni rohkem, kui nad suudavad läbi töötada, tõlgendada ja mõista.** Lapsevanematel ja teistel täiskasvanutel on tähtis roll informatsiooni vahendajate, selgitajate ja analüüsijatena. Üheskoos lapsega saab teha infootsinguid nii õppimisvõimaluste uurimiseks kui ka töömaailma sisenemiseks.

Soovitusi perekonnale

Looge usalduslik kodune õhkkond, et noor inimene saaks oma probleeme arutada. On tähtis, et kodu oleks koht, kus laps tahab oma mõtetest ja tunnetest rääkida. Olge oma lapsele hea kuulaja! Pange tähele, kui laps räägib oma unistustest, lootustest ja muredest seoses tulevikuplaanidega. Rääkige lapsega tema elukutsesooovidest ja otsige vajaduse korral koos vajalikku lisateavet.

Isiklikust karjääriteest rääkimine. Mitte ainult pereliikmed, vaid ka sugulased ja tuttavad võiksid rääkida noortele oma tööst, õpingutest ja valikutest, mis elu jooksul on tehtud. Rääkima peaks nii ametialastest korradaminekustest kui ka röömudest ja muredest. Olulised on ka isiksuseomadused, mis inimesi elu jooksul on aidanud. Selline ehe ja meelde jääv teave võrreldes raamatutest või internetist loetuga on atraktiivne ja meelde jääv. Lapsevanem saab abiks olla ka siis, kui laps tahab näiteks arstiks õppida ja peres arsti ei ole. Sellisel juhul on hea, kui leitakse tutvusringkonnast keegi, kes oskab rääkida tööst meditsiinivaldkonnas. Miks mitte leppida kokku ja rääkida arstiteost oma perearstiga!

Eesmärkide seadmine. Innustage oma lapsi tulevikusihte seadma. Eesmärgid annavad elule tähenduse. Lähemad eesmärgid peaksid nii või teisiti olema seotud edasiõppimisega. Haridus suurendab inimese sünnipärasest väärtust. Karjäärieesmärgid tuleb vaadata kooskõlas teiste elurollidega (sõber/sõbranna, sportlane, koorilaulja, tütar/poeg, ema/isa, õde/vend jne). Kui hindate koos lapsega õigesti tema huvisid, võimeid ja pere materiaalseid võimalusi, siis näete selgesti, mida ta peaks tegema oma eesmärkide saavutamiseks. Noored saavad pere emotsionaalsest ja materiaalsest toetusest suurt innustust.

Info otsimine. Otsige üheskoos lapsega võimalikult palju informatsiooni eri erialade kohta, üks hea allikas selleks on Rajaleidja ametite ja kutsealade andmebaas (vt rajaleidja.ee/akab). See andmebaas sisaldab ameti- ja kutsealajeldusi, milles on teavet tööiseloomu, töötingimuste, kutseoskuse nõuete, vastava hariduse omandamise võimaluste, tööväljavaadete, palgatingimuste jm kohta. Kindlasti tasub võimaluse korral külastada ka erinevaid ettevõtteid, et näha huvipakkuvat ametiala esindaja igapäevatööd, selleks hea võimalus on iga aasta oktoobrikuus toimuv töövarjupäev.

Vanemaks olemine tähendab oma lapsega paralleelselt arenemist!

Kasutatud allikad: Rajaleidja.ee, trükis „Ühiselt tuleviku“.

Kutsekool andis iseseisvust ja elukogemust

Greta Kaupmees

SA Innove suhtekorraldaja

Eelmises uudiskirjas rääkisid kutsekoolides õppinud noored, kuidas nad leidsid oma kutsumuse. Osa neist jätkavad valitud rada ülikoolis. Täna küsisime kahelt lapsevanemalt, mida nemad laste valikutest arvavad.

Terje Kessel on lõpetanud Tallinna Rahumäe Põhikooli ja Tallinna 37. Keskkooli.

Terje poeg Joonas-Tanel Kessel otsustas pärast põhikooli minna Tallinna Ehituskooli, kus ta omandas ehituspusepa ameti. Pärast ehituskooli lõpetamist sai ta edukalt sisse Tallinna Tehnikakõrgkooli, kus ta õpib nüüd tehnomaterjalide ja turunduse eriala. Kooli kõrvalt töötab ta Linnateatri lavatööliseana. Ema ütleb, et on alati respektueerinud oma poja otsuseid. „Ta põhjendas kutsekooli valikut sellega, et kui ta pärast gümnaasiumi lõpetamist ülikooli sisse ei peaks saama, siis on edasisi valikuid väga vähe, pärast kutsekooli lõpetamist on valikuid rohkem.“

Kutsekooli on ema suhtunud alati hästi ega pole pidanud nüüdki oma suhtumist muutma.

Kutsekooli plussiks peab Terje seda, et poeg sai seal õppides hea töökäimise kogemuse. „Tal oli ka väga hea praktikakoht. Hindan inimeste juures, kui nad oskavad ja tahavad midagi oma kätega luua. Arvan, et erialast tööd leiaks ta kindlasti. Alustada tuleb siiski sellina kogenud meistrite juures, sest praktilised oskused tulevad ju ikka midagi tehes.“

Riina Tomberg on õppinud Eesti Riiklikus Kunstiinstituudis (praegu Eesti Kunstiakadeemia) tekstiili erialal. Pärast keskkooli lõppu töötas paar aastat tollase Kunstikombinaadis ARS tikkijana. „Peaaegu seda vahepealset tööperioodi eluks ettevalmistumisel väga tähtsaks. Olen aastate eest töötanud Kuressaare Ametikoolis kunstiopetajana ning praegu Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö lektorina, kus näen, et piirid kutsehariduse, rakendusliku kõrghariduse ja ülikooliõppe vahel hakkavad kaduma ning üleminekud eri astmete vahel muutuvad üha loomulikumaks ja loogilisemaks. Seetõttu suhtusin oma lapse soovi kutsekooli minna positiivselt ja arvan, et kutseoskuste omandamine on kindlasti vajalik ka siis, kui omandatud ametist ei saagi tingimata elukutset.“

Praegu õpib Riina poeg Taavet Tomberg Tartu Ülikoolis sotsiaalpoliitikat ja sotsiaaltööd. Ta on lõpetanud Tallinna Teeninduskooli koka erialal.

Poja kutsekoolis õppimise ajal nägi Riina, et kuigi tema huvid ja valikud muutusid, jäi ta kindlaks oma esialgsele otsusele kool lõpetada ja amet omandada. Riina leiab, et praktiliste oskuste ja kogemuste pagas, mida ta Taavet kutsekoolis omandas, on talle edaspidi kindlasti kasulik, vajadusel on tal olemas amet, millega iseseisvat elu alustada. „Veelgi rohkem aga hindan üldist iseseisvust ja otsustusvõimet, mis selle ajaga kindlasti kasvas,“ ütleb Riina. Ka tööturu väljavaated on ema arvates positiivsed. „Tema senised kogemused tööturul on olnud positiivsed, töö leidmisega pole raskusi olnud, nii et tema konkurentsivõimet tuleb vaid tunnustada. Arvan, et peamiseks teguriks, miks ta kutsekooli läks, oli soov saada iseseisvaks nii materiaalses kui ka puhtsotsiaalses mõttes. Teiseks teguriks oli minu meelest see, et mu pojalt polnud pärast keskkooli lõppu päris selget plaani, mida elus edasi teha. Sihtide selginemise ajaks otsustas ta minna kutsekooli ametit õppima, mida ma väga tunnustan.“

- Eestis on praeguseks kinnitatud umbes 700 kutsestandardit
- Kutsetunnistusi on välja antud umbes 55 000
- Teave kutse andjate ja väljastatud kutsetunnistuste kohta on üleval kutse-registris Kutsekoja kodulehel www.kutsekoda.ee

Kutsetunnistus näitab kvaliteeti

Ametikooli valikul tuleks kindlasti uurida, kas koolis korraldatakse ka kutseeksameid ja kui paljud õpilased eksami ära teevad – see on kindel märk ametikooli kvaliteedist. Nõnda usub Kutsekoja juhatuse liige Katrin Kerem. „Fakt on see, et koolid, kus tehakse rohkem kutseeksameid ja neid edukalt läbitakse, annavad korralikud kutseoskused,” ütleb Kerem. „Koolides, kus kutseeksameid üldse ei korraldata, on midagi korrast ära.”

Liis Kängsepp
ajakirjanik

Kutseeksameid korraldavad praegu tööandjate ühendused või erialaliidud koostöös koolidega – seega oma ala inimesed otsustavad, kuidas hinnata neid, kes hakkavad töömaailma sisenema. Keremi sõnul pole kutseeksami tegemine Eestis enamasti kohustuslik, kuid neil, kel kutseksam tehtud, on kergem leida tööd nii Eestis kui ka välismaal.

„Igal juhul tasub kutseksam ära teha, see annab tõelise lisaväärtuse,” usub Kerem. „Peaksime jõudma aga sinnamaale, et kõik ametikoolide lõpetajad suudaksid kutseeksami ära teha. Samuti on eesmärgiks, et õpetataks asju, mida kutseeksamil realselt küsitakse.” Kerem soovib, et kui kooli valitakse ja inimene on enam-vähem selgeks mõelnud, mida ta tahab õppida, tuleks järgmise sammuna selgeks teha, kas koolis on ka kutseeksami tegemise võimalus.

Mis on mis?

Kutsestandard

on dokument, mis kirjeldab, millised erialased oskused peab ametikooli lõpetaja olema omandanud. Kutsestandardeid tehakse koostöös ettevõtjatega, kes teavad kõige paremini, mida peavad nende töötajad oskama. Kui kutsestandard on olemas, tehakse sellele toetudes õppekava, mille järgi noored ametikoolis eriala õpivad.

Kutseksam

on eksam, mille alusel otsustatakse, mis tasemel inimene mingit eriala oskab. Eksami aluseks omakorda on kutsestandard. Kooli ja eriala valides tasuks kindlasti uurida, kas valitud koolis ja erialal korraldatakse ka kutseeksameid. Kutseksamite toimumine ja nende sooritanute protsent on üks viis hinnata kooli kvaliteeti.

Eestis on juba erialasid, kus kooli lõpueksam ja kutseksam toimuvad koos ning need, kes kutseeksami ära teevad, on automaatselt ka lõpueksami sooritanud. Kutse- ja lõpueksam on ühitatud näiteks järgmistel erialadel: kokk, hotelliteenindaja, autotehnik, koorijuht, veokorraldaja, kondiiter, pagar aednik, florist jne.

Kutsetunnistus

antakse kõigile neile, kes kutseeksami edukalt sooritavad. See on dokument, mis kinnitab, et eriala õppinud inimene oskab oma tööd teatud tasemel. Eestis on kutsetunnistustel praegu viis eri taset – I tase on kõige madalam, V kõige kõrgem. Tulevikus läheme üle aga kaheksatasemelisele kutsetaseme süsteemile, kus kaheksas tase on näiteks doktorikraadiga inimestel.

Kuidas valida eriala?

Tutvu eri kutsestandarditega, saamaks aru, mis sorti töö meeldib ja mis pakub huvi. Kutsestandarditega saab tutvuda Kutsekoja kodulehel.

Uuri välja, kus huvitavakkuvat eriala õpetatakse. Näiteks portaalis Rajaleidja.ee on olemas eesti ametikoolide õpetatavate erialade andmebaas, kust saab kerge vaevaga vaadata, mis erialasid millistes koolides õpetatakse. Kui tekib täiendavaid küsimusi kutseksamite või kutsestandardite kohta, võib alati helistada ka Kutsekoja koordinaatorile ja küsida nõu.

Uuri, kas valitud erialal tehakse kutseeksameid ja millistes koolides on see võimalus olemas. Tuleb mees pidada, et osal erialadel pole kutseeksameid üldse olemas. Seda, kas erialal saab teha kutseeksami ja antakse kutsetunnistusi, saab kontrollida Kutsekoja kodulehelt.

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse praktikamaja.

Tallinna Teeninduskool.

Kutseõppekeskused on kenad ja tänapäevased

Mari Annus

SA Innove kommunikatsioonispetsialist

Praeguseks on Eesti kutseõppeasutustes ajakohased õpi- ja elamistingimused

Paljudele õpilastele tähendab kutseõppeasutusse minek ka seda, et koolist ja õpilaskodust saab mitmeks aastaks justkui teine kodu. Seetõttu on tähtis, et nii õppe- kui ka eluruumid oleksid tänapäevased ja mugavad. Viimastel aastatel on palju tähelepanu pööranud ametikoolide õppeklasside ja praktikabaaside ajakohastamisele. Tähtis on, et õpilased saaksid juba koolis harjutada tegutsemist nende seadmetega, millega tulevases töökohas tuleb kokku puutuda. Samas ei ole unustatud ka õpilaskodusid. Järjest suuremal hulgal noortel on võimalik õpingute ajaks elama asuda uutesse või renoveeritud ühiselamutesse, kus on vägagi head ja tänapäevased elamistingimused. Telesarjast „Ühikarotid” noortele tuttavaks saanud lagununud ühiselamud ja vananenud koolimajad on õnneks juba minevik.

Uuendused on saanud teoks tänu Euroopa Liidu toetusele
Aastatel 2005–2008 said toetust kümme kutsekooli üle Eesti. 2008. aastal kinnitatud „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna

Tartu Kunstikool.

Tartu Lennukolleži lennusiimulaator.

Tartu Kutsehariduskeskuse õpilaskodu.

Tallinna Tööstushariduskeskuse õpilaskodu köök.

Noor Meister tuleb taas

Kutsemeistrivõistlus Noor Meister toimub käesoleval, 2011. aastal 1.- 2. detsembrini Eesti Näituste messikeskuses. Võistlust korraldab SA Innove koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Noorsootöö Keskuse, kutseõppeasutuste, erialaliitude, ettevõtete ja teiste toetajatega.

Noor Meister 2011 toimub selgi aastal paralleelselt noorte infomessiga Teeviit.

Täiendavat infot leiab aadressilt
/kutsemeistrivoistlused/noor-meister/noor-meister-2011

Kutseõppe võimalustega saad tutvuda:

rajaleidja.ee/abiksotsustajale

Haridus- ja Teadusministeerium

KES MA OLEN? KELLEKS SAADA? KUS ÕPPIDA?

RAJALEIDJA

Tea, kuhu lähem!

rajaleidja.ee

Infot ja nõu oma karjääri planeerimisel saad Rajaleidja keskustest üle Eesti!

